

Доц. др *Дарко МАРИНКОВИЋ*

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Приказ уџбеника

Организовани криминал

аутора доц. др Горана Бошковића

Београд: Криминалистичко-полицијска академија, 2010.

Криминалистичко-полицијска академија је у последње време издала одређени број уџбеника, монографија и зборника радова којима је изузетно обогатила постојећу криминалистичко-безбедносну литературу у Србији, али и шире. Сви они који се у свом школовању, раду, или по било ком другом основу срећу са различитим изворима и облицима угрожавања безбедности и криминала, и који желе да сазнају нешто ново и актуелно на ову тематику, не могу заобићи ову високошколску установу у Земуну, у улици која носи назив по првом српском цару. Међу новијим издањима КПА, пажњу привлачи рад под називом *Организовани криминал*, младог и талентованог аутора, доц. др Горана Бошковића. Писан је као уџбеничка грађа за истоимени наставни предмет, али је по својим особинама и квалитету много више од обичног уџбеника, првенствено зато што на посебан и за наше прилике оригиналан начин обрађује једну изузетно актуелну тему, чији назив и носи.

Уџбеник *Организовани криминал*, др Горана Бошковића садржи три дела, подељена у већи број методолошки правилно постављених тематских целина. У њима се, поред основног текста, налазе двадесет три графичка приказа, практични примери и попис коришћене литературе са двеста четрдесет библиографских јединица, који обухвата релевантне светске и домаће референце из области организованог криминала и његовог сузбијања.

У првом делу рада под насловом *Појам организованог криминала* аутор износи основне поставке о организованом криминалу, уз полазну констатацију да је овај криминални феномен тешко дефинисати и научно одредити. Наиме, плуралитет инкриминација у испољавању, разноврсни начини њиховог остварења, прикривеност и софистицираност у деловању и сл., само су нека од обележја која узрокују различите погледе на овај криминални феномен, његово схватање и нормирање. У научној и стручној јавности постоје различити ставови и мишљења у вези са постојањем, размерама, етиолошким и феноменолошким обележјима ове врсте криминала. Аутор у раду указује на плуралитет теоријских и нормативних одређења организованог криминала и истиче карактеристике ове појаве користећи се доступном страном и домаћом литературом и норма-

тивним актима. Указујући на плуралитет дефиниција организованог криминала у литератури, др Бошковић указује и на значај и мноштво његових појавних облика и потребу научног разумевања и истраживања овог феномена, у циљу што ефикаснијег супротстављања. Разматрајући питања нормативног одређења појма организованог криминала, аутор анализира формалне услове садржане у законским и међународним правним актима који се морају испунити да би се одређена криминална активност сврстала у организовани криминал, указујући на правце његовог нормативног уређења и анализирајући стање у нашој земљи. Даље у тексту аутор указује на то да организовани криминал има низ заједничких особина са неким другим типовима криминалних делатности и анализира њихове међусобне везе – са корупцијом, прањем новца, криминалом белог оковратника, криминалом корпорација и тероризмом.

У другом делу уџбеника, који носи назив *Modus operandi организованог криминала*, аутор упућује на постојање појединих појавних облика организованог криминала и даје приказ организације и функционисања нелегалног тржишта и најчешћих разлога због којих организовани криминал остварује *уплив* у легално пословање и привреду. Констатација је да њихово познавање представља значајан предуслов за успешну борбу против организованог криминала, уз разматрање других питања значајних за феноменолошко проучавање ове врсте криминала. Наиме, организовани криминал у савременим условима настоји да користи легалне економске токове како би прикрио сопствену криминалну делатност, порекло и постојање нелегално стечене имовине. У односу на ову чињеницу, у раду се указује на штетне последице продора организованог криминала у легалне економске токове и објашњава подела имовинског криминала на традиционални и тржишно оријентисани, која даље индицира на формирање организованог криминала у савременим друштвима. Такође, у раду се даје и приказ организације и функционисања нелегалног тржишта, али и најчешћих разлога због којих се организовани криминал инфилтрира у легално пословање, чије познавање представља значајан предуслов за успешну борбу против ове врсте криминала у глобалним оквирима. Након тога аутор указује на чињеницу да се традиционалне форме криминалног организовања (*мафијашког типа*) данас замењују структурама које омогућавају деловање криминалних организација у савременом окружењу и глобалним оквирима – криминалне структуре више нису монолитне пирамидалне организације већ комплексне мреже, врло сличне савременим корпорацијама у организационом смислу, засноване на дивизионим и матричним структурама, које омогућавају прилагођавање условима пословања и захтевима за робом и услугама нелегалних тржишта.

Ефикасно супротстављање организованом криминалу подразумева спровођење истраживања чији ће резултати омогућити да се сагледају

стање и тенденције у домену различитих појавних облика ове врсте криминала, због чега је аутор идентификовао и анализирао специфичности и основне особине испољених појавних облика организованог криминала у пракси рада органа унутрашњих послова. На крају овог дела рада аутор напомиње да су презентоване феноменолошке карактеристике организованог криминала само покушај да се укаже на ширину криминалног деловања, разноликост облика, специфичности структуре, циљева и друге значајне аспекте његовог деловања.

Трећи део уџбеника, под насловом *Методe сузбијања организованог криминала*, посвећен је методама за сузбијање организованог криминала и могућностима њихове примене и прилагођавања постојећим законским и друштвеним оквирима у нашој земљи. Аутор у овом делу рада темељно обрађује појам, садржај, врсте и карактеристике метода сузбијања организованог криминала. У њему се презентира суштина, генеза и теоријско-практични допринос ових метода. Аутор указује да методи сузбијања организованог криминала представљају скуп радњи, мера и поступака на превентивном и репресивном плану којима се сужавају могућности за организовану криминалну делатност, откривају учиниоци и разјашњавају конкретна кривична дела из сфере овог криминалног манифестовања. Др Бошковић се посебно осврће на светска искуства у примени оних метода који већ дуже представљају окосницу савремене криминалистичке делатности у борби против организованог криминала. У раду су обрађени следећи методи: криминалистичко-обавештајна аналитика, финансијске истраге, инфилтрација у криминалну средину, тајни надзор и индицијални метод. Аутор правилно закључује да су ови методи саставни део организованог и систематског супротстављања криминалу на националном и међународном плану, те да спадају у криминалистичке методе чија се примена прилагођава специфичним облицима организованог криминала. Садржаји представљени у раду указују на најадекватније методе сузбијање организованог криминала и на могућности њихове примене и прилагођавања законским, економским и друштвеним оквирима у Републици Србији. У овом делу рада аутор је дао веома значајан теоријски допринос у презентовању нових научних достигнућа у области криминалистичке науке, која имају стратешки значај за развој савремене криминалистике.

Уџбеник *Организовани криминал*, др Горана Бошковића писан је на академском нивоу, али ипак једноставним стручним језиком, разумљивим и оним читаоцима који нису посебно упућени у ову проблематику. Његово објављивање даје велики допринос потпунијем сагледавању и разумевању феномена организованог криминала и, што је посебно важно, његовом сузбијању. Студенти Криминалистичко-полицијске академије добили су вредо штиво из кога ће моћи да науче много тога о савременом криминалу и савременим методима борбе против њега што, у

синергији са осталом уџбеничком литературом која је саставни део наставних предмета и наставног плана и програма ове високошколске установе, пружа добру основу за конституисање криминалиста које савремена полиција и друштво изискују. Поред тога, сигуран сам да ће у овом уџбенику много тога значајног и вредног наћи и већ афирмисани припадници полиције, тужилаштва и судства, због чега га са задовољством препоручујем за читање, сигуран у његову научну и стручну вредност.